

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук **ТАРАН Оксани Анатоліївни**, професора ЗВО кафедри акушерства і гінекології №1 Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова на дисертаційну роботу асистента кафедри акушерства і гінекології №2 **Абдулаєва Вагіф Етібар огли** на тему: **«Клініко-патогенетичні аспекти гіперпроліферативних процесів ендометрія асоційованих з хронічним ендометритом»**, подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.093, що утворена згідно наказу в. о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 190 від 01 грудня 2023 року на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 5 від 30 листопада 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

1. Ступінь актуальності обраної теми. За даними ВООЗ онкологічна патологія знаходиться на другому місці в структурі загальної захворюваності: так від злоякісних новоутворень в 2018 році померло 9,6 млн. людей . Поряд з цим захворюваність і смертність від онкозахворювань мають стійку тенденцію до зростання.

Згідно з довгостроковим прогнозом ВООЗ, рак ендометрія може вийти на перші місця в структурі захворюваності та смертності від онкологічної патології у жінок, особливо в розвинутих країнах світу . В Україні у 2017 році рівень захворюваності на рак ендометрія становив 27,9 на 100 тис. жіночого населення, а рівень летальності — 6,7 на 100 тис. жіночого населення.

Сучасні науковці та практики приділяють увагу ранньому виявленню онкологічної патології, прогнозуванню її розвитку при наявності факторів ризику. Виявлення станів, загрозливих щодо малігнізації патологічного процесу, адекватне лікування цих станів та попередження онкологічного перетворення – пріоритетні напрями ефективного зменшення захворюваності на злоякісні новоутворення.

Доброякісні захворювання ендометрія наразі привертають все більшу увагу дослідників, вони впевнено займають друге місце серед гінекологічної захворюваності, та зустрічаються у не менш ніж 40% жінок перименопаузального періоду. До особливостей гіперплазії ендометрія відносять високий ризик рецидивування патології, більше 30% при проведенні лікування протягом 1-3 років, також зростає й ризик малігнізації. З огляду на це актуальності набуває вивчення проблеми гіперплазії ендометрія, особливо в зв'язку з тим, що головним методом лікування залишається оперативне втручання через обмежені можливості консервативних методів, високий ризик рецидивів захворювання та можливість малігнізації.

Зважаючи на вище вказане, дисертаційна робота Абдуллаєва Вагіфа Етібар огли «Клініко-патогенетичні аспекти гіперпроліферативних процесів ендометрія асоційованих з хронічним ендометритом» є актуальною та сучасною для теоретичної та практичної медицини.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація виконана на високому науково-методичному рівні. Проведений патентно-інформаційний пошук, чітко визначені мета, завдання та дослідження, які необхідні для її досягнення. Використані методи дослідження необхідні та достатні для виконання поставлених завдань, а саме: клініко-лабораторні обстеження (антропометричні дослідження, загальний аналіз крові за допомогою бінокулярного

мікроскопу "Micromed", загальний аналіз сечі, біохімічний аналіз крові, дослідження системи згортання крові (коагулограма); бактеріоскопічне та бактеріологічне дослідження; гормональні дослідження крові); бактеріологічне дослідження; виявлення генома можливих збудників хронічного ендометриту (ХЕ) проводилося з використанням полімеразної ланцюгової реакції (ПЛР); ультразвукове дослідження.

З метою верифікації діагнозу проводили гістероскопію. Також використали морфологічне дослідження, комп'ютерну морфометрію та імуногістохімічне обстеження.

З метою визначення статистичної достовірності різниці між середніми значеннями показників в контрольній та досліджуваній групах автор використав t-критерій Ст'юдента.

Відмічено ретельне виконання статистичної обробки отриманих даних дисертаційного дослідження за допомогою ліцензованих програм статистичного аналізу. Результати виконані з достовірністю стосовно конкретних показників в певних групах дослідження, та відмінностей між групами дослідження, які були вказані в первинній документації, а також проаналізовані та узагальнені. Висновок комітету з біоетики ВНМУ ім. М. І. Пирогова свідчить про відповідність проведених досліджень згідно вітчизняних та міжнародних біоетичних норм. Основні наукові положення дисертаційного дослідження та висновки, які були зроблені є логічними, та чітко відповідають завданням та отриманими результатами.

За темою дисертації опубліковано 8 наукових праць, у тому числі 5 статей: 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу, 4 статті у наукових фахових журналах, що входять до переліку ВАК України, 3 публікації у матеріалах науково-практичних конференцій.

3. Новизна представлених теоретичних та експериментальних результатів

- Сформовані провідні клініко-анамнестичні фактори ризику виникнення гіперплазії ендометрія, поєданого з хронічним ендометритом які полягають у більш ранньому розвитку захворювання, у віці 30-39 років через 5 та більше років після перенесеного гострого запалення або внутрішньоматкового втручання.

- Виявлено особливості клінічного перебігу гіперплазії ендометрія, що розвинувся на фоні хронічного ендометриту у вигляді больового синдрому (35,2%), метрорагії (31,0%), дисменореї (45,1%) та астеничного синдрому (66,2%).

- Встановлені ехографічні критерії гіперплазії ендометрія в поєднанні з хронічним ендометритом, а саме неоднорідність М-ехо, вогнищева неоднорідність ендометрія, ділянки з посиленням судинним малюнком, що поєднуються з ділянками атрофії.

- Встановлено особливості морфологічної картини стану ендометрія при гіперплазії на фоні хронічного ендометриту, такі як гіперемія слизової, наявність точкових крововиливів, нерівномірний судинний малюнок, збільшенням діаметру та потовщенням стінок залоз за даними морфометрії.

- Встановлено особливості впливу мікробного агенту при хронічному ендометриті та розвитку гіперплазії ендометрія.

- Розроблено алгоритм включення антибактеріальної і протизапальної терапії в схему лікування гіперплазії ендометрія на фоні хронічного ендометриту з урахуванням виявлених патологічних змін.

Результати досліджень, які були проведені дисертантом, повністю викладені в опублікованих наукових працях та висвітлені на міжнародних конгресах та конференціях.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертантом впевнено визначені основні завдання та обґрунтована мета дослідження, а також методи для їх виконання. Результати, які були відмічені, основні методи дослідження, використані автором є повномірно інформативні, сучасними та відповідають поставленим завданням. Усі результати дослідження належно опрацьовані статистичними методами, проаналізовані та узагальнені з використанням посилань на результати вітчизняних та закордонних дослідників. Наукові положення побудовані на глибокому аналізі достатньої кількості джерел наукової літератури, які включають провідні дослідження з обраної тематики в рецензованих фахових виданнях. Висновки та рекомендації засновані на даних власного дослідження опрацьованих автором з проведенням відповідного статистичного аналізу одержаних результатів, що підтверджує їх достовірність. Отримані результати дослідження логічно і конструктивно доповнюють напрацювання інших дослідників різних аспектів проблеми гіперпроліферативних процесів ендометрія асоційованих з хронічним ендометритом.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Поставлене наукове завдання дисертантом вирішено на високому рівні – успішно виконані усі 5 визначених основних завдань дослідження та повністю досягнута поставлена мета дослідження.

Дисертант показав високий науковий і методичний рівень виконання дисертаційного дослідження – визначив тему, мету та завдання роботи, виконав патентно-інформаційний пошук та проаналізував використану літературу, провів статистичну обробку результатів дослідження, оформив

та проілюстрував дисертацію. Основні положення роботи та висновки обговорені з науковим керівником – д.мед.н., професором Григоренком А. М. та сформульовані автором самостійно.

Всі етапи дослідження виконані автором особисто та за безпосередньої участі у всіх етапах. Дисертантом особисто було оформлено наукові публікації та проведено впровадження наукових досліджень у профільні лікувальні заклади. Автором не запозичено ідеї та матеріали співавторів публікацій.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Теоретичне значення отриманих результатів дослідження полягає у вивченні оптимізації ефективності лікувальних заходів у жінок з гіперпластичними процесами ендометрія в поєднанні з хронічним ендометритом шляхом вивчення клініко-анамнестичних, анатомо-функціональних, морфометричних та мікробіологічних характеристик з встановленням їх взаємозв'язків.

Встановлено прогностичну значимість патологічного довгострокового впливу мікробного агенту, а також асоціацій мікробно-вірусних агентів при гіперплазії ендометрія на фоні хронічного ендометриту.

Практична значимість роботи полягає у виявленні клініко-морфологічних особливостей гіперплазії ендометрія на фоні хронічного ендометриту; встановленні доцільності включити дослідження по виявленню методом ПЛР мікробного агенту в стандарти лікування; виявленні прогностичної значимості патологічного довгострокового впливу мікробного агенту, а також асоціацій мікробно-вірусних агентів при гіперплазії ендометрія на фоні хронічного ендометриту.

Впровадження результатів дослідження в практику: матеріали автора використовуються в практичній діяльності: хірургічного та поліклінічного відділення КЗОЗ «Медичний центр лікування безпліддя»; гінекологічного

відділення КНП "Подільський регіональний центр онкології"; гінекологічного відділення КНП "Вінницький міський клінічний пологовий будинок №1"; поліклінічного відділення МЦ "Універсальна подільська клініка"

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути рекомендовані до використання у навчально-методичній та науковій роботі кафедр медичного профілю закладів вищої освіти, лікувально-профілактичних закладах.

8. Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Принципи академічної доброчесності при виконанні дисертаційного дослідження та написання роботи не були порушені автором. За результатами перевірки дисертації на плагіат програмним засобом «Антиплагіатна інтернет- система StrikePlagiarism» не виявлено плагіату, самоплагіату, фальсифікації даних. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою визначено, що наявні окремі співпадіння з власними публікаціями та посиланнями на літературу.

9. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертація Абдуллаєва Вагіфа Етібар огли на тему: «Клініко-патогенетичні аспекти гіперпроліферативних процесів ендометрія асоційованих з хронічним ендометритом», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є закінченою науковою працею, в якій наведені новітні науково-обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення науково-практичного завдання, що полягає у визначенні взаємодії хронічного

запалення (ендометриту) та гіперплазії ендометрія, щодо виявлення можливості виникнення неопластичного процесу на фоні сумісної дії обох факторів. Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають практичне значення для сучасної науки та підтверджуються документами, які достовірно засвідчують проведення таких досліджень. За основними змістовими ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 від 12 січня 2022 р. та оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії, а її автор Абдуллаєв Вагіф Етібар огли заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

д.мед.н., професор ЗВО
кафедри акушерства та гінекології №1
Вінницького національного медичного
університету ім. М.І. Пирогова

Оксана ТАРАН